

Pałac w Karzniczce

Karzniczka (gmina Damnica) leży nad rzeczką Karzniczka, wśród lasów. Najstarsza wzmianka o wsi pochodzi z 1546 r. Zofia Maciakowska — autorka opracowania „Dwór w Karzniczce” (Gdańsk 1986, maszynopis) twierdzi jednak, że istniała już wcześniej. Wiadomo, że w XVI w. właścicielem Karzniczki był Thomas Bandemer, a w początkach XVII w. należała do Daniela Hebrona — brata zbiegłego z Anglii, trzeciego męża królowej Szkocji, Marii Stuart. Przypuszcza się, że miał on w Karzniczce dwór drewniany. Ponieważ nie miał potomstwa, przekazał majątek bratankowi Danielowi Ditrichowi Hebronowi, od którego z kolei w 1686 r. odkupił Karzniczkę Gregory Lorenz von

Puttkamer i od tej pory majątek stanowił własność Puttkamerów aż do 1945 r. Ostatnim gospodarzem z rodu był Bogusław v. Puttkamer.

Za czasów Georga Lorenza v. Puttkamera najprawdopodobniej przebudowano dwór, zamieniając jego konstrukcję na szkieletową. Następnym etapem przebudowy przypisuje się Bogusławowi Ulrykowi v. Puttkamerowi, który był posłem okręgu słupskiego.

Korpus główny dzisiejszego pałacu powstał w 1802 r., druga faza rozbudowy nastąpiła w pierwszej połowie XIX w. Wtedy też powstały skrzydła pałacu oraz zwieńczenie w postaci wieżyczki widokowej, nakrytej hełmem; szeroko zakrojoną działalność budowlaną zako-

ńczyła budowa skrzydła północnego i południowego. Od tego czasu bryła pałacu uległa niewielkim zmianom.

Obiekt zlokalizowany jest w centrum czworokątnej wyspy, otoczonej z trzech stron fosami, a od czwartej wodami stawu. Przyjmuje się, że pseudoobronny charakter nadał swojej siedzibie Daniel Hebron. Wjazd na wyspę wiedzie przez most od strony północno-zachodniej, gdzie znajduje się również założony w początkach XIX w. niewielki park.

Zespół pałacowy składa się z szeregu połączonych budynków. Korpus główny jest dwukondygnacyjny, z czterospadowym dachem. Tzw. stary dwór, parterowy, z dachem naczółkowym, obejmuje dziedziniec od strony południo-

wo-wschodniej. Przylega doń — od tej samej strony dwukondygnacyjna oficyna z dachem czterospadowym oraz dwukondygnacyjne skrzydło północne, uformowane w kształcie litery U z dachem czterospadowym, połączone od strony południowo-zachodniej z korpusem głównym. Komunikacja w zespole zapewniona jest poprzez system halłów oraz korytarzy, biegnących wzdłuż wszystkich budynków. Od strony zachodniej znajduje się obszerny hall wejściowy, a dalej salon, z którego wychodzi się na taras. Drewniana klatka schodowa o układzie wachlarzowym stopni, prowadzi na galerijkę drugiej kondygnacji.

Drugim pomieszczeniem, o niezwykle pięknym wystroju w postaci bogatej fasety, jest sala balowa.

Wszystkie ściany zewnętrzne budynków są murowane, a elewacje tynkowane. Stropy drewniane — belkowe. Dachy kryte dachówką ceramiczną karpiołową układaną w koronkę. Zespół pałacowy utrzymany jest w dobrym stanie, konieczne jest jednak przeprowadzenie remontu kapitalnego. Obiekt jest własnością komunalną gminy i czeka na nabywcę. Kubatura jego wynosi 17.200 m sześć., powierzchnia użytkowa 2.780 m kw. Liczba pomieszczeń 60.

Pałac w Karzniczce jest obiektem unikatowym i wyjątkowym na Pomorzu.

Eugeniusz Włazowski
Fot. Jan Maziejuk

